

ΜΕΡΟΣ Β΄

Πάτερ Ἱεράρχα Βησσαρίων, πρέσβευε ὑπὲρ ἡμῶν

ΑΡΧΙΜ. ΒΗΣΣΑΡΙΩΝ ΔΟΥΣΙΚΙΩΤΗΣ
ΦΙΛΟΛΟΓΟΣ MSC

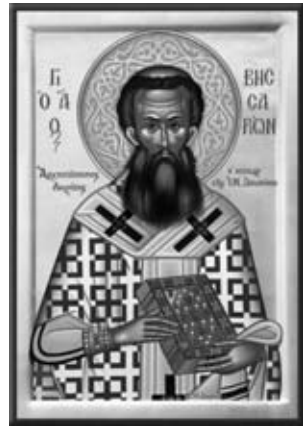
Ο ΑΓΙΟΣ ΒΗΣΣΑΡΙΩΝ Ο Β΄, ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΛΑΡΙΣΗΣ Ο ΘΑΥΜΑΤΟΥΡΓΟΣ

Ὁ ἐξαύλωμένος βίος του καὶ τὰ φιλοπάτριδα ἔργα εὐποιῆς του

Ἐν ἀπὸ τούς διαπρεπεστέρους Ἱεράρχας τῆς Ἁγίας μας Ἐκκλησίας ἀποτελεῖ ὁ Ἅγιος Βησσαρίων ὁ Β΄, ὁ Νέος ἢ «ὁ τοῦ Σωτῆρος» Μητροπολίτης Λαρίσης ὁ θαυματουργός. Εἶναι ἡ ἀειθαλής δόξα της καὶ τὸ λαμπρὸν ἐγκαλλώπισμά της. Τὸ σέμνωμα τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Λαρίσης. Τὸ ὠραῖσμα, τὸ καύχημα καὶ ὁ κραταιὸς προστάτης τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Τρίκκης καὶ Σταγῶν. Ὁ περικλεῆς κτίτωρ καὶ ὁ φιλόστοργος πατὴρ τῆς ἱστορικῆς Ἱερᾶς Μονῆς τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ τῆς ἐπιλεγομένης Δουσίκου. Ὁ καταπλουτίσας τὴν Θεσσαλίαν μὲ πρωτοποριακὰ ἔργα εὐποιῆς.

Καὶ λέγομεν ὁ Ἅγιος Βησσαρίων ὁ Β΄, διότι εἰς τὸ ἀγιολόγιον τῆς Ἁγίας μας Ἐκκλησίας ὑπάρχει καὶ ὁ Ἅγιος Βησσαρίων ὁ Α΄, μὲ τὸν χαρακτηρισμὸν «ὁ πρῶν». Ἐξελέγη Μητροπολίτης Λαρίσης διὰ μεταθέσεως ἀπὸ τὴν ἐπισκοπὴν Δημητριάδος τὸ 1490. Διακρίθηκε στα ἀγωνίσματα τῆς ταπεινώσεως, τῆς νηστείας, τῆς πραότητος, τῆς πλουσίας πηγαίας πατρικῆς του ἀγάπης. Περί τὸ 1495 παρατίθηκε ἀπὸ τὰ ἀρχιερατικά του καθήκοντα, διὰ νὰ ἐπιδοθῇ ἀπερίσπαστα στὴν ἄσκησι τῆς νοερᾶς προσευχῆς.

Ἡ ὑπέμετρος πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τὸν πλησίον ἀγάπη, ἡ βαθυτάτη ταπει-

νοφροσύνη, ή λάμπουσα άγνότητα και σωφροσύνη, ή υπεράνθρωπος ύπομονή στις δοκιμασίες και τίς θλίψεις, ή άνεξικακία, ή άξιοθαύματος κοινωνική και έθνική δραστηριότητα, σέ χρόνια σκοτεινά είναι οί άρετές πού διαζωγραφίζουν τίν φωτεινή προσωπικότητα του Άγίου Βησσαρίωνος του Β΄.

Είναι τόσον ύψηλόν τό μεγαλειον της άκτινοβολούσης μορφής του και δυσπερίγραπτον τό μέγεθος της εύποιίας του, ώστε τούτο «οὐ καθ' ήμās άν εἶη αλλά τινων δεινων έν λόγοις κατά Ίσοκράτην και Δημοσθένην», γράφει ο βιογράφος του Άγίου, κορυφαίος λόγιος άρχων του 16ου αιώνος και άριστος κάτοχος της κλασσικής παιδείας Ζακύνθιος Παχώμιος Ρουσάνος. Θά χρειαζόταν έδω μόνον ένας Ίσοκράτης και Δημοσθένης νά γράψουν.

Η παρουσία του στην ζοφερή περίοδο της τουρκικής σκλαβιάς, των άρχων του 16ου αιώνος, άποτελεί ένα χαρμόσυνο και συγχρόνως παρήγορο μήνυμα, πώς ο Θεός περισκέπτει πάντοτε τό Γένος μας και, παρ' όλες τίς σκληρές δοκιμασίες πού για τίς άμαρτίες μας έπιτρέπει, μās ένθυμείται «έν τη ταπεινώσει ήμων», στέλλοντας στην κρίσιμη αυτή περίστασι μεγάλες ήγετικές μορφές.

Νά έγγίσωμε στά άδυτα της καθαρωτάτης καρδιάς του, νά ακούσωμε τούς άλαλίτους στεναγμούς του διά τόν πονεμένο λαό του και νά εισέλθωμε στον γνόφο των θειών θεωριών του είναι αδύνατον. Αυτές οί ύψηλές πνευματικές καταστάσεις, λόγω της βαθυτάτης ταπεινώσεώς του είναι περιοχί έντελώς άγνωστος. Μόνον από τίς έξωτερικές έκδηλώσεις μπορούμε ελάχιστα νά κατανοήσωμε.

Είναι όμως σημαντικό τό ότι διασώζονται πλούσιες αυθεντικές πηγές έγγραφων, από τίς όποιες άντλοΰμε τεκμηριωμένα ιστορικά στοιχεία, μέ τά όποια ιδιαίτερος ασχολήθηκε ο άείμνηστος Καθηγητής της Φιλοσοφικής Σχολής του Ίονίου Πανεπιστημίου, Δημήτριος Σοφιανός ο Τήνιος, «οὐ μίν αλλά και Δουσικιώτης» ως πολλακίς υπέγραφε, ο άκαταπόνητος έρευνητής και ιστοριοδίφης, γύρω από τίν άγιαν ζωήν του και τό λαμπρό κοινωνικό έργο του Άγίου Βησσαρίωνος. Έτσι αυτά πού καταθέτομεν δέν είναι μόνον όσα άκηκόαμεν από άγιους γέροντας, πού εύρομεν εις τίν Μονήν μας, αλλά και, ά έωράκαμεν τοίς όφθαλμοίς ήμων, ά έθεασάμεθα και αί χείρες ήμων έψηλάφησαν περι του ήγιασμένου τούτου.

Τριάντα έπτά χρόνια από τίν άλωσι της Κωνσταντινουπόλεως από τούς τούρκους και στην άρχή για τόν Έλληνισμό όλων των δεινων της πιό πικρής σκλαβιάς, ήτοι τό 1490, γεννήθηκε από εύλαβεστάτους γονείς στην τότε αξιόλογη κωμόπολι των Μεγάλων Πυλών, σήμεραρον μικρόν οικισμόν κοντά στην Πύλη Τρικάλων όπου ο περιφημος βυζαντινός Ναός της Ύπεραγίας Θεοτόκου,

τῆς ἐπιλεγομένης «Πόρτα Παναγιά». Χρόνια δύσκολα καί σκοτεινά, στά ὁποῖα ἡ Ἁγία μας Ἐκκλησία ἦταν ἡ μόνη ἐλπίδα, ἡ παρηγορία, ἡ μπέερα καί τροφός τοῦ Γένους μας, πού τό γαλούχησε μέ τά ἱερά της νάματα καί τό ἔθρεψε μέ τόν πόθο καί τίν προσμονή νά συνεχισθῆ ἡ Θεία Λειτουργία στήν περιλάμπρη Ἁγία Σοφία.

Ἐνατραῖφκε ἀπό τούς εὐλαβεῖς γονεῖς του σέ ἓνα κλίμα βαθυτάτης χριστιανικῆς πίστεως καί θεοσεβείας. Μικρό παιδί ἐξεδήλωσε τίν μεγάλη του κλίσι καί τίν ὑπερβολική του ἀγάπη πρὸς τόν μοναχικό βίο.

Ἐτσι στήν ἡλικία τῶν δέκα μόλις χρόνων, τό 1500, (σπανιωτάτη περίπτωση πού ἀναγινώσκομεν συνήθως στά γεροντικά), ἔχοντας καί τίν εὐχή τῶν γονέων του, προσλαμβάνεται ὡς ὑποτακτικός τοῦ Μητροπολίτου Λαρίσης Ἁγίου Μάρκου, τοῦ λεγομένου «ἡσυχαστοῦ», πιστοῦ τηρητοῦ τῆς ἀσκητικῆς καί ἡσυχαστικῆς παραδόσεως τοῦ Ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ, πού ἦταν ἀκόμη ζωντανή στήν Ἁγία μας Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία.

Ὁ σοφός αὐτός Ἱεράρχης ἐκτιμᾷ τά χαρίσματα τοῦ νεαροῦ ὑποτακτικοῦ του, προβλέπει τίν ἐν Χριστῷ πρόοδόν του καί πολύ γρήγορα τόν χειροθετεῖ μοναχό, δίδοντάς του τό ὄνομα Βησσαρίων, πιθανόν τό ὄνομα τοῦ προκατόχου του Μητροπολίτου Λαρίσης Ἁγίου Βησσαρίωνος τοῦ Α΄, πού ζούσε ἀκόμη, καί ἐκεῖνος, χειραγωγούμενος ἀπό τόν σεβασμό Γέροντά του, ἐπιδίδεται μέ ἱερό ζῆλο στήν ἀσκησι τῶν ἀρετῶν τῆς ὑπακοῆς, τῆς ἀκτιμοσύνης, τῆς παρθενίας καί τῆς ταπεινοφροσύνης, πού εἶναι τό ἀρραγές θεμέλιο ἐπάνω στό ὁποῖο ἐδράζεται ὄλο τό οἰκοδόμημα τοῦ μοναχικοῦ ἀγγελικοῦ πολιτεύματος.

Ὁ μοναχός Βησσαρίων μέ τίν σεμνίν μορφήν του, πού ἀκτινοβολοῦσε τίν χάριν τοῦ Χριστοῦ, γίνεται σεβαστός καί ἀξιγάπητος ἀπό ὄλους. Μέ ἐμφανῆ τίν χαράν του διά τίν προκοπήν του στόν μοναχικό βίο, ὁ Ἁγιώτατος Μητροπολίτης Μᾶρκος τόν χειροτονεῖ διάκονο καί σέ σύντομο χρονικό διάστημα πρεσβύτερο. Ποιός, ἀλήθεια, εἶναι δυνατόν τώρα νά κατανοήσῃ τούς λειτουργικούς παλιμούς τοῦ Ἁγίου μας, τόν φλογερόν πόθον του νά στέκεται ὄλος θεῖο πῦρ ἐνώπιον τοῦ ἱεροῦ θυσιαστηρίου τελώντας τίν θεία Λειτουργία;

Ἀπό τίν νεότητά του εἰσῆλθε στήν σφαῖρα τῶν ἐνεργειῶν τῆς χάριτος τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, στήν περιοχί τῆς ἐλλάμψεως του ἀπό τό ἀκτιστον φῶς, στό χῶρο ὑψηλῶν πνευματικῶν βιωμάτων. Ἡ ἀδιάλειπτος εὐχή τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅπως τίν διδάχθηκε ἀπό τόν ἡσυχαστή Γέροντά του, ἦταν ἡ συνεχῆς μελέτη τοῦ νοῦ καί τό ἀδολέσχημα τῆς καρδίας του.

Ἡ πρῶιμος πνευματική του ὠρίμανσι τόν ἐπιβάλλουν ὄχι μόνον στόν Γέροντά του, πού γνωρίζει ἐπακριβῶς τίς μυστικές θεῖες ἀλλοιώσεις του, ἀλλά

καί σέ ὄλους τούς ἐπισκόπους τῆς Μητροπόλεως Λαρίσης, οἱ ὁποῖοι τό 1517 τόν ἐκλέγουν Ἐπίσκοπον Δομενίκου καί Ἐλασσῶνος, διότι «οὐδένα Βησσαρίωνος ἐγνώκασι κρείττονα». Τόν ψηφίζουν ἐπίσκοπον σέ ἡλικία μόλις 27 ἐτῶν, διότι κανένα ἄλλον δέν γνώρισαν καί δέν εὐρεῖσαν ἐναρετώτερον καί ἀξιώτερον. Ὅμως τί λυπηρόν!

Μέ τήν πρόφασιν ὅτι ἡ Ἐλασσῶνα ἦταν ἀνέκαθεν αὐτόνομος ἀρχιεπισκοπή καί ἀκόμη «ἐκ τινος ἔριδος ἢ μᾶλλον εἰπεῖν οἰήσεως καί ἀπαιδευσίας» οἱ Ἐλασσωνῖται δέν τόν δέχτηκαν ὡς ἀπεσταλμένο τοῦ Μητροπολίτου Λαρίσης.

Τό γεγονός αὐτό τῆς προσβολῆς τοῦ Ἁγίου ἦταν φαίνεται καί οἰκονομία Θεοῦ, διὰ νά ἀποδειχθῇ ὁ βαθμός τῆς ἀρετῆς καί τό ὕψος τῆς ἀγιότητος. Δέχεται τήν δοκιμασίαν χωρίς νά δυσανασχετήσῃ, πολύ περισσότερο νά μνησικακήσῃ καί τήν θεωρεῖ «λαβὴν ἡσυχίας», πού τοῦ δίδει ὁ Θεός, γιά ἀπερίσπαστον πνευματικὴν ζωὴν. Ἐπιστρέφει στά Τρίκαλα εἰρηνικός καί ἡσύχιος, ὅπου διακονεῖ τόν Γέροντά του καί τήν Ἱερά Μητρόπολιν, κερδίζοντας τήν ἀγάπην καί τήν ἐκτίμησιν ὄλων.

Ἐδῶ πρέπει νά τονισθῇ πῶς τά Τρίκαλα ἀπό πολύ ἐνωρίς, στά μέσα τοῦ 14ου αἰῶνος, ἦταν ἡ ἔδρα τῶν Μητροπολιτῶν Λαρίσης, διότι ἡ Λάρισα λόγῳ τῶν συνεχῶν ἐχθρικῶν ἐπιδρομῶν εἶχε καταστῆ, κατὰ τήν διατύπωσιν τοῦ λογιωτάτου Μητροπολίτου Λαρίσης Ἁγίου Ἀντωνίου τοῦ ἐπινομασθέντος Νέου Θεολόγου, «ἀοίκητος (ἀκατοίκητος) καί ἀνθρωπίνων ἰχνῶν ἔρημος... θηρσί καί πετεινοῖς τοῦ οὐρανοῦ φωλεός».

Ἐπιστρέφοντας ὁ Ἅγιος Βησσαρίων στά Τρίκαλα ἀναδεικνύεται ὁ παρήγορος ἄγγελος τῶν πονεμένων, ὁ ὑπερασπιστής τῶν κατατρεγμένων καί ἀδικουμένων, ὁ προστάτης τῶν πτωχῶν, ὁ πατέρας τῶν ὀρφανῶν. Ἡ φιλευσπλαγχνία του καί ἡ φιλάνθρωπος συμπεριφορὰ του δέν ἔχει ὄρια. Ἐφθασε σέ τέτοιον βαθμὸν ταπεινώσεως καί ἀγάπης, ὥστε νά ἐπισκέπτεται τήν νύκτα πτωχοῦς ἀσθενεῖς καί ἐγκαταλελειμμένους καί νά τούς ὑπηρετῇ, ὡσάν νά ὑπηρετοῦσε τό πρόσωπο τοῦ Κυρίου, καί μάλιστα νά πλένῃ ὁ ἴδιος τά ροῦχα τους στόν ποταμὸ Ληθαῖο, πού διερχόταν δίπλα ἀπὸ τήν Ἱερά Μητρόπολιν. Ἐπὶ τέσσερα ἔτη παρέμεινε κοντά στόν Γέροντά του Μητροπολίτη Μάρκο καί διακρίθηκε σπὴν ἄσκησιν τῆς φιλανθρωπίας καί τῆς διακονίας τοῦ πλησίου.

Τό 1521 ἀποθνήσκει ὁ ἑξαρχος τῆς ἐπισκοπῆς Σταγῶν διάκονος Νικάνωρ, μία ἀγιασμένη μορφή πού μαζί μέ τόν Ἅγιον Μητροπολίτη Λαρίσης Διονύσιο τόν Ἐλεῖμονα ἀνεδείχθησαν κτίτορες τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ἁγίου Νικολάου Ἀναπαυσᾶ τῶν Μετεώρων. Μέ τόν θάνατον τοῦ ἐξάρχου Νικάνωρος «ἐξατεῖται παρὰ τοῦ λαοῦ εἰς τό ἐξάρχειν αὐτῶν ἐπιτροπικῶς».

Ἡ ἀπαίτησι τοῦ λαοῦ νά σταλῆ ὁ Ἅγιος Βησσαρίων πραγματοποιεῖται καί ἀναλαμβάνει τὴν διοίκησι τῆς ἐπισκοπῆς Σταγῶν. Ἐξὶ χρόνια παρέμεινε στὴν Καλαμπάκα, ἔδρα τῆς ἐπισκοπῆς, κατὰ τὰ ὁποῖα δοκιμάζεται γιὰ ἄλλη μιὰ φορά σάν χρυσάφι στὸ χωνευτήρι, διότι «πολλὰς ἐπιτηρείας, συκοφαντίας καὶ ἐξορίας ἐπεπόνθει διὰ τινος χαϊρεκάκου καὶ ἀνιέρου Δομετίου καλουμένου».

Ἐνῶ στὴν ἐπισκοπὴ Σταγῶν, παρὰ τίς θλίψεις, πού ἀντιμετώπιζε, εἶχε ἐπιδοθῆ σέ μιὰ ἔντονη ποιμαντικὴ δραστηριότητα, γιὰ τὸν ἐν Χριστῷ καταρτισμὸν τοῦ ποιμνίου του, τέλη τοῦ 1526 ἀποθνήσκει ὁ σεπτὸς Γέροντάς του, Μητροπολίτης Λαρίσης Ἅγιος Μᾶρκος. Βαθυτάτη ἡ λύπη του, ἀλλὰ καὶ στερεωτάτη ἡ πίστις του στὸν Θεόν. Δέν κάμπτεται καὶ ἐξακολουθεῖ μέ τὸν ἴδιο ζῆλο, νά διακονῆ τὸν λαό του.

Ἡ Μητρόπολις ὁμῶς ἀναζητεῖ τὸν ποιμένα της καὶ τὰ βλέμματα ὄλων στρέφονται μέ κοινὴ βούλησι πρὸς τὸν ἱερώτατον Βησσαρίωνα. Ἐπίσκοποι, κληρικοί, μοναχοί, προύχοντες, ὅλος ὁ χριστιανικὸς πληθυσμὸς τῆς Θεσσαλίας τὸν βλέπουν ὡς ποιμενάρχην τους καὶ ἄξιο Μητροπολίτην.

Ἀπευθύνονται μέ ἐπίσημα γράμματα πρὸς τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο, τὸν θρόνον τοῦ ὁποίου ἐλάμπρυνε τώρα ὁ πολὺς Ἱερεμίας ὁ Α΄, καὶ παρακαλοῦν θερμὰ νά γίνῃ δεκτὸ τὸ αἴτημά τους καὶ νά τοὺς ἀποσταλῆ Μητροπολίτης ὁ Βησσαρίων.

Ἡ Μητέρα Ἐκκλησία ἀνταποκρίνεται στίς εὐλαβεῖς παρακλίσεις τους καὶ τὸν Μάρτιο τοῦ 1527 τὸν ἐκλέγει Μητροπολίτη Λαρίσης.

Ὅταν λέμε αὐτὴν τὴν περίοδο «Μητρόπολις Λαρίσης», δέν τὴν ἐννοοῦμε μέ τὴν σημερινή μορφή. Στὴν ἐποχὴ τοῦ Ἁγίου καὶ τρεῖς αἰῶνες ἀργότερα ἦταν σέ ἔκτασι ἀπὸ τίς μεγαλύτερες Μητροπόλεις τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. Περιελάμβανε ὀλόκληρη τὴ Θεσσαλία, τὸ βόρειο τμήμα τοῦ νομοῦ Φθιώτιδος, τὴν Εὐρυτανία καὶ τὴν ἀνατολική περιοχὴ τοῦ νομοῦ Ἄρτης. Ὅπως διατυπώνεται στὸ ὀθωμανικὸ βεράτιο, ἀπετελεῖτο τότε ἀπὸ ὀκτώ ἐπισκοπές, πού ἔφθασαν ἀργότερα καὶ στὸν ἀριθμὸ δεκατρεῖς.

Ὁ Ἅγιος Βησσαρίων ἐξελέγη Μητροπολίτης Λαρίσης μέ αὐτὴν τὴν εὐρείαν ἔννοιαν. Ὁ δὲ πλήρης τίτλος του ἦταν, «Πανιερώτατος Μητροπολίτης Λαρίσης Βησσαρίων, ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος δευτέρας Θετταλίας καὶ πάσης Ἑλλάδος, ὁ τὸν τόπον ἐπέχων τοῦ Ἐφέσου».

Τὸ ὅτι κατεῖχε τὸν τόπον, τὴν θέσιν τοῦ Μητροπολίτου Ἐφέσου, ἦταν μιὰ διακεκριμένη ὑψηλὴ τιμὴ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου πρὸς τὸν Ἅγιον, ὅπως καὶ πρὸς τὸν ἀνεπιόν του Νεόφυτον ὀλίγον ἀργότερον.

Ἡ συνοδικὴ ἐκλογή κοινοποιεῖται ἀμέσως, 12 Μαρτίου 1527, στί γράμμα-

τεία τοῦ σουλτάνου Σουλεϊμάν Α΄ καί τήν Ἰνν Ἀπριλίου τοῦ ἰδίου ἔτους ἐκδίδεται τό σχετικό βεράτιο, τό βασιλικό δηλ. διάταγμα ἀναγνωρίσεως. Προσηρτισμένη στό πρωτότυπο ὀθωμανικό ἔγγραφο σώζεται καί παλαιωτάτη μετάφρασις του. Ἡ διάσωσις δύο τέτοιων ἐπισήμων ἐγγράφων γι' αὐτή τήν ἐποχή εἶναι σπανιωτάτη, ἴσως καί μοναδική.

«Ἄλλά τί μετά τήν ὑπεροχὴν τοῦ θρόνου;» ἐρωτᾷ ὁ βιογράφος του. «Μήπως εἰς ἀπόνειαν ὡς τινες ἐξώκειλε, τῆς πρότερον ἐπιλαθόμενος ἐπιεικειᾶς τε καί φιλανθρωπίας; Οὐμένουν». Ἄλλά τί συνέβη κατόπιν, ἀφοῦ ἀνέβηκε σέ ἓνα τόσο ὑψηλό θρόνο, μήπως ἐξετράπη καί ἔχασε τά μυαλά του ἀπό τό ὕψος τοῦ ἀξιώματος, ὅπως συνέβη σέ μερικούς, καί ἐξέχασε τήν πρώτην του συγκαταβατικότητα, ἐπιείκεια καί φιλανθρωπία; Ὅχι βέβαια.

Ἐπειδή εἶχε προηγηθῆ ἀπό τήν νεότητά του ἡ ἀσκητικὴ ἀγωγή, δέν τόν κατέλαβε ὁ τύφος καί ἡ ὑπεροψία τοῦ ἀξιώματος, ἀλλά πατοῦσε σταθερά, ἀτενίζοντας τήν ἀπαστράπτουσα μορφήν τοῦ Κυρίου. Δέν ἄλλαξε ἡ φύσις τοῦ πνευματικοῦ του ἀγῶνος, οὔτε χαλαρώθηκε ἡ διαρκὴς βία στόν παλαιόν ἄνθρωπο, ἀλλά προσπαθοῦσε μέσα στή δίνη τῶν ἀναποφεύκτων διοικητικῶν περισπασμῶν νά διατηρήσῃ τό ἓνα, αὐτό γιά τό ὅποιο ἀπό τήν παιδική του ἡλικία ἀρνήθηκε τά πάντα, δηλ. τήν ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ. Αὐτήν ἀνεργίζεζε συνεχῶς καί ζωογονοῦσε μέ τήν ἀδιάλειπτον προσευχή τοῦ Ἰησοῦ, μέ τίς ὀλονύκτιες στάσεις του, μέ τά ὑψωμένα πρός τόν Θεόν ἅγια χέρια του, μέ τά γλυκύροσα δάκρυά του.

Ἐχειλίσιμα αὐτῆς τῆς κραταιᾶς ἀγάπης του πρός τόν Χριστόν ἦταν ἡ πρός τόν πλησίον πληθωρική, εἰλικρινὴς ἀγάπη του καί τό ἀνύστακτο μέχρις αὐτοθυσίας πατρικόν ἐνδιαφέρον του γιά τόν πονεμένο λαό του, στή ράχην τοῦ ὁποίου εἶχε πέσει βαρὺς ὁ ζυγὸς τοῦ Τούρκου κατακτητοῦ.

Μόλις ἐγκαταστάθηκε στά Τρίκαλα ὡς Μητροπολίτης Λαρίσης πλέον, μέ μία τόσο μεγάλη ἐπικράτεια, ἀρχίζει ἀμέσως ἓνα ἄνευ προηγουμένου πολὺ-πλευρο πομπαντικό, κοινωνικό, φιλανθρωπικό καί ἐθνικό ἔργο, χωρὶς νά ὑπολογίξῃ δυσμενέστατες συνθήκες, ὑπερβολικούς κόπους, κλονισμόν ὑγείας.

Πρωταρχικὸ μέλημά του ἦταν ἡ χειροτονία ἀξίων κληρικῶν καί κυρίως ἐπισκόπων. «Ἐπισκόπους καθίστησι οὐ τοὺς τυχόντας» ἀλλὰ ὄσους διακρινόταν διά τό ἀνεπίληπτον ἦθος, τήν ἀρετὴ καί τήν ἀγιότητά τους, διά νά προοδεύουν τά τῆς ἐκκλησίας, καί ἐποικοδομῆται πνευματικῶς καί ἀγιάζεται ὁ λαός τοῦ Θεοῦ. Ὡς κήρυκας τοῦ θείου λόγου καί διδάσκαλος ἦταν ἀπαραμίλλος, ἐπειδὴ ἦταν τέλειος μμηπὴς τοῦ μοναδικοῦ διδασκάλου Χριστοῦ. Τά ἅγια λόγια του ἔβγαναν ἀπό τήν ἀγιοτάτη καρδιά του. Δέν ἔπειθε μέ τίς ξηρὲς γνώσεις καί τά λογικά ἐπιχειρήματα, ἀλλὰ μέ τήν ἄνωθεν σοφίαν τοῦ Ἁγίου Πνεύ-

ματος, πού σαγηνεύει και μέ μία άκατανίκητη δύναμη αίχμαλωτίζει στην ύπακοή του Χριστού.

Πρότυπό του είχε τόν μέγα έν Ίεράρχαις Άγιον Νικόλαον, «πεινώσι και διπώσι έπαρκέσας, ξένους συναγαγών, γυμνούς περιβαλών, άσθενοῦντας έπισκευάμενος, τοίς έν φυλακῇ προσελθών».

Είς καιρόν πείνης μεγάλης άνοιξε τίς άποθήκες τῆς εκκλησίας και έμοίρασε όλον τό σίτον εις τούς πτωχούς.

Δέν πρόφθασε όμως νά χαρή τούς καρπούς τῆς πλουσίας φιλανθρωπικῆς του διακονίας και συμβαίνει μέγάλος πειρασμός, πού τόν έταλαιπώρησε επί πολύ. Ο άρχιεπίσκοπος Έλασσώνος έπεμβαίνει παράνομα εις τήν δικαιοδοσία του και του άρπάζει τόν Τύρναβον. Καίνε τό ιεροκύκλιον, επίσημον έγγραφον, πού καθορίζει τά όρια και τά χωρία εκάστης επισκοπῆς, και δημιουργείται μεγάλη ταραχή και σύγχυσις.

Βαθυτάτη θλίψις κατέλαβε τόν Άγιον. Περισσότερον έστενοχωρείτο, διότι έδίδετο άφορημί στους Τούρκους νά κατηγοροῦν τούς χριστιανούς και στους Έβραίους νά τούς έμπαίζουν. Αναγκάζεται νά ένημερώση μέ έγγραφό του τόν Πατριάρχη Ίερεμία διά τά λυπηρά συμβάντα, ό όποίος ξετάζει μέ ευθυκρισία τήν υπόθεσιν και βάσει παλαιών εγγράφων άποδίδει δικαιοσύνην.

Τό θέμα του Τυρνάβου τόν κούρασε και τόν επίκρανε πολύ. Έκρινε πώς έπρεπε και προσωπικώς νά μεταβῆ στην Κωνσταντινούπολι, διά νά εκθέση στην Μητέρα Εκκλησία τήν υπόθεσι. Έτσι πραγματοποιει μέγαλο κοπιαστικό ταξείδι μέ τά μέσα τῆς εποχῆς. Παρέμεινε αρκετές ήμέρες στην Βασιλεύουσα και εξησφάλισε τά άπαραίτητα πατριαρχικά επίσημα Γράμματα, διά νά δοθῆ τέλος στην υπόθεσι αυτή.

Άλλά «τοίς αγαπῶσι τόν Θεόν πάντα συνεργει εις αγαθόν». Μετά τήν Κωνσταντινούπολι επισκέπτεται τήν Μολδοβλαχίαν. Γνωρίζεται μέ τόν άρχοντα Γκεργκίνα Περκαλάμπου, πού μέ τήν σύζυγό του Νεάγια τόν κάνουν πνευματικό πατέρα και έξομολογούνται εις αυτόν.

Η παραμονή του διά ίκανόν χρονικόν διάστημα εις τήν Μολδοβλαχίαν ήταν καθοριστική διά τό μετέπειτα τεράστιο έργο του.

Έκέρδισε τήν εμπιστοσύνην, τόν σεβασμόν και τήν αγάπην όχι μόνον του άρχοντος Γκεργκίνα αλλά και όλου του λαού. Η διέλευσί του από τήν χώρα τους χαράχτηκε βαθειά εις τήν καρδιά τους, ή δέ εύλάβειά τους προς τό τιμώτατο πρόσωπό του διατηρήθηκε άμείωτη και μεταδόθηκε εις τόν ίδιο βαθμό και εις τās έπερχομένες γενεάς. Όλοι οι ήγεμόνες τῆς Μολδοβλαχίας τόν είχαν εις βαθύτατον σεβας. Όλίγα χρόνια μετά τήν επίσκεψιν του, τέσσερα Μονα-

στήρια ἀφιέρωσαν εἰς τὴν ἀνεγερθεῖσαν Μονὴν τοῦ Ἁγίου, τέλη τοῦ 16ου αἰῶνος, καὶ ἄλλα εἴκοσι ἕξ μετόγια.

Ἐπέστρεψε παρηγορημένος ἀπὸ τῆς θλίψεως καὶ τῆς δοκιμασίας του, μὲ ἀνανεωμένες τῆς δυνάμεις του, ἀλλὰ καὶ φορτωμένος μὲ πλούσιες χρηματικὲς εἰσφορὰς, ἀπαραιτήτους διὰ τὰ πολυδάπανα ἔργα, πού θὰ ἐπακολουθοῦσαν.

Ἔχοντας τώρα καὶ ὑλικά ἐφόδια, πού τοῦ τὰ ἐχορήγησε ὁ Θεός, ἐπιδίδεται μὲ μεγαλύτερον ἐνθουσιασμόν ἀπ' ὅ,τι πρῶτα εἰς τὴν φιλανθρωπικὴν καὶ κοινωνικὴν του δρασίμ. Ἀπὸ ὑπέρομετρον λύπην κατελίφθη ὅταν οἱ ἀγαρηνοὶ Τοῦρκοὶ ἔφεραν αἰχμαλώτους εἰς τὴν πόλιν του. Συντριβεται ἡ πατρικὴ του καρδιά ἀπὸ τὸν πόνον καὶ τὴν συμπάθειαν πρὸς τοὺς δυστυχεῖς αὐτούς, καὶ τοὺς ἐξαγοράζει.

Πέραν τούτου ἦταν σημαντικὴ ἡ συμβολὴ του εἰς τὴν ἀναχαίτισιν τῶν ἐξισλαμισμῶν. Αὐτὴν τὴν πλέον σκοτεινὴν περιόδον τοῦ 16ου αἰῶνος, πού ἡ Ὄθωμανικὴ αὐτοκρατορία εὕρισκετο εἰς τὸ ζενιθ τῆς δυνάμεώς της καὶ συνέτριβε κάτω ἀπὸ τὸ βαρὺ πέλμα της τὸ εὐσεβὲς Γένος μας, δὲν ἐκινδυνέψαμε τόσον ἀπὸ τῆς σφαγῆς, ὅσον ἀπὸ τοὺς ἐκτουρκισμοὺς, πού πολλὰς φορὰς ἦσαν βίαιοι καὶ ὁμαδικοί. Εἰς τὸ καίριον αὐτὸ θέμα τῆς ἐθνικῆς μας ὑποστάσεως ἦτο ἀποφασιστικὴ καὶ δυναμικὴ ἡ προσφορὰ τοῦ κύρους, τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς ἀγιότητος τοῦ Ἁγίου «τὴν ὁποῖαν οἶδεν καὶ πολέμιος θαυμάζει».

Διαρκὴς ἀναγκαιοτάτη μέριμνά του ἦταν νὰ ἀξιοποιῇ κατὰ τὸν καλύτερον τρόπον καὶ νὰ διαθέτῃ δι' ἔργα κοινῆς ὠφελείας, ὅ,τι οἰκονομικὲς δυνατότητες τοῦ ἐξησφάλιζεν ὁ Θεός. Σκεπτόταν νὰ βρῇ τρόπους διὰ νὰ τῆς ἀναλώσῃ εἰς φιλογενῆ ἀπαραίτητα ἔργα καὶ εὐρῆκε. Εἶναι ἡ ἀνέγερσις γεφύρας σ' ἓνα πολὺ δύσβατο σημεῖο πλησίον τοῦ χωρίου Βρεστενίτσα, Πηγῆς Ἄρτης σήμερον, τοῦ ποταμοῦ Ἀχελώου, πού ποτέ κανεὶς δὲν τόλμησε. Σὲ περίοδο χειμῶνος, ὅταν ἀνεβαίνει ὑπερβολικά ἡ στάθμῃ τοῦ νεροῦ, τὸ ρεῦμα γίνεται τόσον ὀρμητικόν, πού δὲν ἐπιχειρεῖ κανεὶς ὄχι νὰ διαβῇ ἀλλὰ καὶ νὰ πλησιάσῃ. Ἐπειδὴ ὅμως ἡ διάβασις πολλὰς φορὰς ἦταν ἀναγκαία, οἱ περισσότεροι, πού τὴν τολμοῦσαν, ἐπνίγοντο ἢ ἄλλοι διήνυον μεγάλας ἀποστάσεις ἐπὶ ἡμέρας μὲ μεγάλην ταλαιπωρίαν διὰ νὰ εὕρουν κάπως πλέον ὁμαλὸν τόπον, καὶ ἡ κοπιώδης προσπάθεια τελικά γινόταν ἀσύμφορος.

Ἀλλὰ καὶ τί συνέβη ἐν συνεχείᾳ; Μόλις ἐστήθησαν οἱ σκαλωσιεὶς καὶ οἱ ἀψίδες ἄρχισαν νὰ γυρίζουν, «ῥαγδαίως ἄφνω καταφέρεται ὑετός», ξαφνικά γίνεται κατακλυσμιαία βροχή, ἀνεβαίνει πέραν τοῦ συνήθους ἡ στάθμῃ τοῦ σφοδροῦ ῥεύματος προσκρούει εἰς τὰ νεοπαγῆ κτίσματα, τὰ παρασύρει καὶ τὰ ἐξαφανίζει ὅλα. Ἄλλ' ἐπιμένει, δὲν κάμπτεται. Ἀρχίζει πάλιν τὴν προσπά-

θειαν μέ στερεωτέραν τώρα οικοδόμησιν καί τό τολμηρόν αἰθέριον οικοδόμημα περαιούται. Τήν συντήρησιν καί τήν ἐν γένει προσοχήν τοῦ θαυμαστοῦ αὐτοῦ κτίσματος ἀνέθεσε εἰς τοὺς κατοίκους τοῦ πλησιοχώρου χωρίου Βρεστενίτσα, τοὺς ὁποίους ἀπίπλλαξε ἀπό κάθε ἐκκλησιαστική προσφορά.

Καί δέν ἀνίγειρε μόνον τήν περιήμιν ἱστορικήν γέφυραν τοῦ Ἀχελώου τήν κοινότερον ἀπό τήν ἀγριότητα τοῦ τόπου ὀνομαζομένην «Κοράκου», πού διά τετρακόσια χρόνια ἦταν μεγάλης ἐθνικῆς σημασίας συνδετικός κρῖκος Θεσσαλίας, Ἡπείρου καί Δυτ. Στερεᾶς. Ὁ μέγας διδάσκαλος τοῦ Γένους Ἀναστάσιος ὁ Γόρδιος, ὁ ὁποῖος ἐπισκέφθηκε τήν Ἱεράν Μονήν τό 1682 καί 1683, γράφει: «Καί εἰς ὅλην τήν Θεσσαλίαν ὁ Ἅγιος Βησσαρίων στραταῖς πολλαῖς καί γεφύρια, ἄλλα μὲν ἐστερέωσε καί ἐπιδιώρθωσε μόνον καί ἄλλα ἐκ θεμελίων μέ κρηπίδες τά ἔκτισε μηδενός φεισάμενος ἀναλώματος».

Καί «στραταῖς πολλαῖς» ἐννοεῖ προφανῶς λιθόστρωτα στίς πεδινές λασπώδεις περιοχές, καί στούς ὄρεινους ὄγκους τειχεῖα πέτρινα, διά νά διευρύνῃ στενωπούς, διευκολύνῃ τήν διάβασιν καί μή κατακρημνίζονται ἀνθρωποι καί ζῶα μέ τά φορτία τους στά φοβερά βάραιθρα.

Καί στά γεφύρια ἐντάσσονται ἡ κομφοτάτη καμάρα τοῦ Πορταϊκοῦ ποταμοῦ πλησίον τῆς γενετήρας του, τό γεφύρι τῆς Σαρακίνης πλησίον τῆς Καλαμπάκας εἰς τόν Πηνειόν ποταμόν, τῆς Παλαιοκαρυᾶς καί τίς οἶδε πόσα ἄλλα.

Ἔδωσε μέγας ἐνδιαφέρον καί βαρύτητα εἰς τήν ἐπικοινωνίαν τοῦ λαοῦ, διά νά μή ἀποκοπῇ, ἀπομονωθῇ καί χάσῃ τήν ὀρθόδοξον πίστιν καί τήν ἑλληνικήν συνειδησίην του. Ἀπό αὐτούς τοὺς σημαντικούς ἐπικοινωνιακοὺς κόμβους σέ χρόνια ζοφερά πικρῆς σκλαβιάς, ἐσχάτης πτωχείας, κακουχιῶν καί πολέμων διακινούνταν ἀνθρωποι, ζῶα, ποίμνια, εἶδη διατροφῆς καί ἐμπορίου, ἀλλά καί ἱεροὶ πόθοι, ὀραματισμοί, ιδέες, πού ἐνίσχυον τό πεσμένο πολλάκις ἠθικό καί τήν πίστιν διά τό ποθούμενον.

Νά τόν ὀνομάσωμεν ὑπουργόν δημοσίων ἔργων; Ἡ καρδιά του ἐφλογίζετο ἀπό ὑπερβολική ἀγάπη πρὸς τήν φιλάτη μας πατρίδα Ἑλλάδα, τόσον πού τόν ἔκανε νά βγῇ ἀπό τόν ἑαυτό του καί νά μερμινᾷ διά θέματα πού δέν ἐνέπιπτον εἰς τήν ἀρμοδιότητά του ὡς Ἀρχιερέως. Ἀλλά τοῦτο εἶναι τό θαυμαστόν, πού μᾶς ἐκπλήσσει. Ὅλοι αὐτοὶ οἱ περισπασμοί, οἱ μέρμινες, οἱ ἀγωνίες, ποσῶς ἐπηρέασαν τήν ὑψηλή του πνευματική κατάστασι. Ἀκτινοβολοῦσε ὀλόκληρος ἀπό τὰς ἐλλάμψεις τοῦ ἀκτίστου φωτός.

Ἀλλά δέν σταματᾷ τήν ἐκπληκτικὴν του οικοδομική δραστηριότητα. Ἔρχεται τώρα «εἰς ἔννοιαν τινα θειοτέραν καί ὑψηλοτέραν» αὕτη δέ ἦν, ὅπως ἀνμωνασιῶν ἐγείρη φροντιστήριον». Ἀποφασίζει νά κτίσῃ μοναστήριον, διότι ὁ ἴδιος

ἀπό τὴν ἡλικίαν μόλις τῶν δέκα ἐτῶν ἔζη εἰς τὴν τελειότητά της τὸν μοναχικὸν βίον. Καὶ τό κτίζει διὰ τὴν ἀκατάπτουστὴν λατρεία τοῦ Θεοῦ, διὰ τὸν ἀγιασμόν τῶν εἰς αὐτὸ ἀσκουμένων μοναχῶν, διὰ τὴν παρηγορίαν τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ.

Ἄφου ἠρεύνησε διαφόρους τόπους, γράφει ὁ ἴδιος, ἐνετόπισε πλησίον τῆς ἰδιαιτέρας του πατρίδος, στίς καταπράσινες πλαγιές τοῦ γραφικοῦ ὄρους Κόζιακα, ἐρείπια παλαιᾶς βυζαντινῆς Μονῆς. «Περικοπήσας καὶ ἰδὼν τὴν τοῦ τόπου αὐτῆς θέσιν καλλίστην καὶ εὐαρμοστάτην οὖσαν ἠρξάμην σὺν Θεῷ μετὰ τοῦ ἐμοῦ ὁμαίμονος κυροῦ Ἰγνατίου τοῦ Θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου καὶ προστάτου Φαναρίου ἀνακτίσασθαι ἢ μάλλον ἐκ βάθρων ἀνεγείραι ταύτην... Καὶ κόπους καὶ ἰδρωτάς οὐ τοὺς τυχόντας ἐνδείξαντες αὐτῇ...».

Διὰ τὴν ἀπρόσκοπτον λειτουργίαν τοῦ κοινοβίου συνέταξε τίς τρεῖς του Διαθῆκες, τίς ὁποῖες ὑπογράφει ἰδιοχειρῶς. Εἶναι γραμμένες σέ λεπτοτάτη περιγραμνὴ καὶ ἀποτελοῦν τὸν Κανονισμόν λειτουργίας τῆς Μονῆς. Εἰς μίαν ἀπαγορεύει αὐστηρῶς τὴν εἴσοδον γυναικῶν εἰς τὴν Μονήν, ἐντολί ἢ ὁποία τηρεῖται μέ εὐλάβειαν μέχρι σήμερον. Ὅρος σωτήριος. Μέ τό ἄβατον ἐξασφαλίζει βαθυτάτην ἡσυχίαν καὶ γαλήνην στό χωρὸ τῆς Μονῆς.

Τὴν τρίτην τὴν ἀπευθύνει στοὺς διαδόχους του Μητροπολίτας Λαρίσης καὶ τοὺς προτρέπει ἀδελφικῶς νά εἶναι προστάται καὶ ὑπέρμαχοι τῆς Μονῆς, πραγματικοὶ πατέρες διὰ τοὺς μοναχοὺς.

Μετὰ τὴν ὑπογραφὴν τοῦ Ἁγίου ἔπονται οἱ ὑπογραφές τῶν διαδόχων του Μητροπολιτῶν Λαρίσης, πού ἐτήρησαν μέ μεγάλην εὐλάβειαν τίς διατάξεις του καὶ ὁμολογοῦν ἐγγράφως ὅτι τίς ἀποδέχονται.

Μεγάλες προσωπικότητες πού ἀνεδείχθησαν ὄχι μόνον προστάται, εὐεργέται καὶ δωρηταὶ τῆς Μονῆς, ἀλλὰ καὶ τοῦ Γένους μας ὑπερασπισταὶ ἀπτόπτοι, μερικοὶ χύσαντες καὶ τό αἷμα τους εἰς τὸν βωμόν τῆς πατρίδος.

Ὁ μεγάλος ἐθνομάρτυς καὶ φλογερός ἐθνεγέρτης Μητροπολίτης Λαρίσης Διονύσιος ὁ Φιλόσοφος ὁ ἀποκλιθεὶς χλευαστικῶς «σκυλόσοφος».

Ὁ ἐκ τῆς λευκόφρουος νίσου τῆς Τροίας (Τενέδου), ὅπως ὑπογράφει, Μελέτιος, ὁ μετέπειτα Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ὡς Μελέτιος Β΄. Ὀλίγους μῆνας διήρκεσε ἡ πατριαρχεία του, διότι συνέβησαν τὰ ὀρλωφικά, ὅποτε ἐξορίας καὶ κακουχίας καὶ βασάνους τελειοῦται.

Ὁ Μητροπολίτης Λαρίσης Διονύσιος ὁ Καλλιάρχης, ὁ μετέπειτα Ἐφέσου, πού ἀπαγχονίσθηκε γιὰ τὴν ἀπελευθέρωσι τοῦ ἔθνους μαζί μέ τὸν Ἅγιο Γρηγόριο τὸν Ε΄. Γράφει ὁ ἐθνομάρτυς: «Τά παρά τοῦ Ἁγίου Πατρός ἡμῶν παρουσίᾳ ἐγκεχαραγμένα, εἰ Θεός διδῶ, ὑπόσχομαι φυλάττειν μέχρις ἐσχάτης μου ἀναπνοῆς, οὗ χάριν οἰκειὰ χεῖρὶ ὑπέγραψα, ἐν ἔτει σωτηρίῳ 1793».

Μέ τήν αύξησι τοῦ ἀριθμοῦ τῶν Μοναχῶν (ξεπέρασαν τούς 100), μετά τήν κοίμηση τοῦ Ἁγίου ὁ ἀνεμιός του ἐπ' ἀδελφῶ Νεόφυτος Β΄ Λαρίσης ἔκαμε σημαντικές κτιριακές ἐπεκτάσεις καί τά κτίρια ἐδιπλασιάσθησαν. Καί ἐπειδή ἀπό ἕνα ἰσχυρότατο σεισμό τῆς 1ης Ἀπριλίου 1544 ἔπαθε σοβαρά ρήγματα ὁ ναός πού ἀνίγειρε ὁ Ἅγιος, ὁ Νεόφυτος τόν ἀνακατασκευάζει ὠραιότατον. Τήν ἀγιογράφησιν ἀναθέτει εἰς τόν κορυφαῖο ἐκπρόσωπο τῆς κρητικῆς Σχολῆς Τζώρτζη, ὁ ὁποῖος μᾶς ἄφησε ἕνα ὑψηλῆς ποιότητος ἀγιογραφικό σύνολο, πού διατηρεῖται μέχρι σήμερα σέ ἀρίστη κατάστασι σέ ὅλη τήν ἔκτασι τοῦ καί δημιουργεῖ συναισθήματα ἱερᾶς κατανύξεως καί δέους.

Ἐπιλίπει με διηγούμενον ὁ χρόνος διά τήν φιλογενῆ δρᾶσιν τῆς Μονῆς ἐν συνεχείᾳ, ἡ ὁποία ἀκολουθήσασα πιστῶς τās ἱερᾶς τοῦ σεπτοῦ κτίτορος ὑποθήκας ἀνεδείχθη κατά τόν μακροαῖωνα βίῳ της ὅχι μόνον σπουδαῖον κέντρον μοναχικοῦ βίου ἀλλά καί ἔθνικοῦ, κοινωνικοῦ, πολιτιστικοῦ καί ἐκπαιδευτικοῦ βίου.

Ἀξίζει ἐδῶ νά τονισθῆ πῶς τό οἰκογενειακόν δένδρον τοῦ Ἁγίου Βησσαρίωνος θυμίζει τίς εὐλαβέστατες οἰκογένειες μεγάλων Ἁγίων τῆς Ἐκκλησίας μας, ὅπως τοῦ Μεγάλου Βασιλείου, τοῦ Ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου καί τοῦ Ἁγίου Γρηγορίου Θεσσαλονίκης τοῦ Παλαμᾶ, τά περισσότερα μέλη τῶν ὁποίων ὅχι μόνον περιεβλήθησαν τό μοναχικόν σχῆμα, ἀλλά καί ἠγίασαν.

Ἐἶχε ἀδελφό ὀνόματι Ἰγνάτιο ἐπίσκοπο Φαναρίου μέ τόν ὁποῖον ἀνίγειρε τήν Μονήν. Ἄλλος ἀδελφός του μαζί μέ τήν σύζυγόν του ἔλαβον τό μοναχικόν σχῆμα μέ τά ὀνόματα Σάββας Μοναχός καί Μακρίνα Μοναχή. Τοῦ Σάββα καί τῆς Μακρίνης παιδιά εἶναι ὁ Νεόφυτος ὁ Β΄ Μητροπολίτης Λαρίσης καί ἡ Χρυσάφη, ἡ ὁποία μετά τό θάνατο τοῦ συζύγου της Θεοδώρου Ἰερέως ἀπό τά Καλογριανὰ Καρδίτσης ἐκάθη Μοναχή μέ τό ὄνομα Χριστοδούλη. Τῆς Χριστοδούλης, ἀνεμιᾶς ἐπ' ἀδελφῶ τοῦ Ἁγίου Βησσαρίωνος καί ἀδελφῆς τοῦ Νεοφύτου, γνωρίζομε πέντε ἄρρενα τέκνα, τά ὁποία ἔγιναν ὅλα μοναχοί εἰς τήν Ἱερᾶν Μονήν Δουσίκου, τοῦ θείου τους.

Ὁ πρῶτος Ἰωάσαφ, ὁ μετέπειτα ἐπίσκοπος Σταγῶν. Ὁ δεύτερος Μᾶρκος ἔγινε ἐπίσκοπος Δημητριάδος καί ὁ τρίτος εἶναι ὁ πολὺς Ἀρσένιος ἐπίσκοπος Ἐλασσῶνος, πού ἠσκήθη εἰς τόν καθηγιασμένον χώρον τῆς Μονῆς καί ἔλαβε ἰσχυρά πνευματικά ἐφόδια διά νά μεγαλουργήσῃ κατόπιν. Εἶναι ὁ μόνος λόγιος τῆς Ἀνατολῆς πού ποτέ δέν ἐπῆγε στή Δύσι. Τό 1589 τόν πῆρε στή συνοδείᾳ του ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης Ἱερεμίας Β΄ ὁ Τρανός, ὁ ἀπό Λαρίσης, γιά τήν ἐγκατάστασι στή Μόσχα τοῦ πρώτου Πατριάρχου Ρωσίας Ἰῶβ. Τοποθετήθηκε τιμητικά Ἀρχιεπίσκοπος Σουζδαλ καί μολονότι ἀνεστρέφετο στά ἀνάκτορα

του τσάρου ζούσε σάν Δουσικιώτης μοναχός μέ βαθειά ταπεινοφροσύνη, στέλλοντας από εκεί στή Μονή του πολλές εικόνες πού εϋρίσκονται σ' αὐτήν μέχρι σήμερα. Τιμᾶται ὡς Ἅγιος καί θαυματουργός ἀπό τήν ρωσική Ἐκκλησία.

Ὁ τέταρτος ἀδελφός Ἀθανάσιος Ἱερομόναχος τῆς Μονῆς, εἶναι ἐκεῖνος πού ἐστάλη ἀπό τόν Πατριάρχη Ἱερεμία τόν Τρανό στή Μόσχα καί ἐνεχείρισε στόν νεοαναδειχθέντα Πατριάρχη Μόσχας Ἰώβ τόν πατριαρχικό τόμο. Καί ὁ πέμπτος Ἱερομόναχος τῆς Μονῆς Παχώμιος.

Τό 1538 ἀποθνήσκει ὁ ὑποτακτικός τοῦ Ἁγίου Γρηγόριος Ἱερομόναχος, τόν ὁποῖον ὑπεραγαποῦσε καί διά τήν μόρφωσιν τοῦ ὁποῖου κατέβαλε ιδιαίτερη φροντίδα. Ὁ Γρηγόριος συνέταξε ὅλα τά μακροσκελῆ κείμενα τῶν διαθηκῶν καθ' ὑπαγόρευσιν τοῦ Ἁγίου καί μέ πολλήν ἀφωσίωσιν εἰς τόν Γέροντά του διεκπεραιῶνε ὅλες τίς ἐμπιστευτικές ὑποθέσεις τῆς Μονῆς. Γι' αὐτό ὁ πρόωρος θάνατος τοῦ Γρηγορίου τόν ἐλύπησε βαθύτατα. Στερήθηκε ἕνα γνήσιο μαθητή, ἕνα ἀγαπητό πνευματικόν του τέκνον, ἕναν ἀληθινό ὑποτακτικό. Ὡς ἄνθρωπος ἦταν ἀπαρηγόρητος. «Ἐφ' ὃν (τόν Γρηγόριον) τελευτήσαντα τοσοῦτον ἐθρήνησεν ὁ Πατήρ, ὥστε θαυμάζειν τοὺς παρατυχόντας».

Εἶχε ὁμως κουρασθῆ σπίν ἡλικία μόλις τῶν πενήντα χρόνων. «Οὐκ ἔδωκα ὕπνον τοῖς ὀφθαλμοῖς μου, οὐδέ τοῖς βλεφάροις μου νυσταγμόν, ἀλλά τόν ξύμπαντά μου χρόνον ἤμην ὀρθρίζων ἐκ νυκτός τε καί ἐγρηγορῶν», γράφει στή διαθήκη του. Δέν ἔδωσε ὕπνον στούς ὀφθαλμούς του, δέν ἀναπαύτηκε ποτέ ἀλλά ἠργάζετο νύκτα καί ἡμέρα, μέ κόπους καί ἰδρωτάς ἀμετρήτους, μέ συνθῆκες περισσότερον ἀπό φρικτές, μέχρις ὅτου περαιώση τά θεάρεστα κοινωφελῆ ἔργα, πού τοῦ ἀνέθεσεν ὁ Θεός. Αὐτήν τήν βαθειαν συνειδησιν εἶχε.

Ἡ ὑγεία του κλονίσθηκε, ἂν καί ἦτο ἐκ φύσεως φιλάσθενος. Ὁ πρόωρος θάνατος τοῦ ὑποτακτικοῦ του Γρηγορίου ἐπεδείνωσε τήν κατάστασι καί αἰσθανόμενος νά τόν ἐγκαταλείπουν οἱ δυνάμεις του κατάλαβε πώς πλησιάζει ἡ ὥρα νά ἀπέλθῃ πρὸς τόν ἡγαπημένον του Κύριον.

Διό καί «προσκαλεῖται τοὺς ὑπ' αὐτόν ἀρχιερεῖς τε καί μοναχοὺς καί ὡς εἰκός τά ἐξιτήρια παραινέσας καί παραδούς αὐτοῖς, εἰς χεῖρας Θεοῦ τό πνεῦμα μετά πάσης παρακλίσεως ἀπέθετο, ὁ πολλῶν παρακλήτωρ γενόμενος...». Περιστοιχίζόμενος ἀπό τόν ἀνεψιό του, ἐπίσκοπο Σταγῶν τότε, Νεόφυτο, καί ἀπό ἄλλους ἀγαπητούς του ἐπισκόπους, ἀπό κληρικούς καί τοὺς μοναχοὺς του, πού ἦταν ἀπαρηγόρητοι, μέ ὑπερκόσμιον γαλήνην στό φωτεινότατο πρόσωπό του, παρέδωκε τήν ἡγιασμένην του ψυχήν, εἰς χεῖρας Θεοῦ, εἰς ἡλικίαν μόλις πενήντα ἐτῶν τήν 13ην τοῦ μηνός Σεπτεμβρίου τοῦ 1540, ἡμέρα Δευτέρα τό ἀπόγευμα, «συναριθμούμενος μέ τοὺς ἀρχιερεῖς ὁ ἀρχιερεὺς, μέ

τούς ἐλεήμονας ὁ ἐλεήμων, μέ τούς δικαίους ὁ δίκαιος, μέ τούς ἁγίους ὁ Ἅγιος», ὑμνούμενος ἀπό τότε καί δοξαζόμενος ὡς Ἅγιος καί θαυματουργός.

Τό μυροβόλο λείψανό του ἐνταφιάστηκε στόν Ἱερό Ναό τοῦ προσωπικοῦ του προστάτου Ἁγίου Νικολάου, πού ἔκτισε ὁ ἴδιος στούς πρόποδες τοῦ βουνοῦ ἀκριβῶς κάτω ἀπό τήν Ἱερά Μονή του, ὅπου ὑπάρχει μέχρι σήμερα ὁ Ἱερός Τάφος του. Ἡ μνήμη του καθιερώθηκε ἐξ ἀρχῆς νά τιμᾶται στίς 15 Σεπτεμβίου.

Ὡς παρηγορίαν μᾶς ἄφησε τήν χαριτόβρυτον Κάρα του, ἡ ὁποία φέρει ὅλα τά γνωρίσματα τῆς ἀγιότητος, «τόν κροκοβαφῆ χρωματισμόν, τήν ἄρηπτον εὐωδίαν καί τῶν θαυμάτων τά ῥεῖθρα, τά ποταμιπτόν ἐξ αὐτῆς προχεόμενα». Φυλάσσεται ὡς τό πολυτιμότερον κειμήλιον εἰς τήν Ἱεράν Μονήν του καί ἀποτελεῖ πηγὴν θείων εὐλογιῶν καί χαρίτων, καταφυγὴ ἀλλά καί ἀμεσώτατη ἐκπλήρωσις τῶν θεοφιλῶν αἰτημάτων τῶν χριστιανῶν, πού μετά πίστεως, σεβασμοῦ καί μετανοίας εἰλικρινοῦς προσφεύγουν εἰς Αὐτήν.

Εἶναι τόσον πολλά τῶν θαυμαστῶν ἀρετῶν καί τῶν εὐποιῶν ἔργων του τά ἐπιτεύγματα, πού ἐάν θελήσῃ κανεὶς νά τά διηγηθῆ λεπτομερῶς τονίζει ὁ βιογράφος του, θά ὁμοιάσῃ μέ ἐκεῖνον πού προσπαθεῖ νά μετρήσῃ μέ κοφίνι τήν ἄμμον τῆς θαλάσσης. Ἐπάνω εἰς αὐτήν τήν ἀμχανίαν του τόν συγκρίνει μέ τούς μεγάλους δικαίους τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, ὠρισμένους τῶν ὁποίων ξεπερνᾷ.

Ὁ δίκαιος Νῶε μέ τήν κιβωτόν ἔσωσε ἀπό τόν κατακλυσμόν μόνον ὀκτώ ψυχάς, ἐνῶ ὁ Βησσαρίων ἀμετρήτους ἔσωσε καί θά σώσῃ ἀπό τά ὀρμητικά ῥεύματα τῶν ποταμῶν μέ τά τολμηρά γεφύρια πού ἔστησε.

Ὁ Δαυῖδ ἦτο πρῶος καί δίκαιος. Ἀλλά ποιός ἦτο δικαιοτέρος καί πραότερος ἀπό τόν Ἅγιον;

Γιά μιά στιγμή σταματᾷ τούς πολλούς παραλληλισμούς, ἀπό ἀδυναμίαν νά ἐγκωμάσῃ τά ἱερά ἀριστεύματα τοῦ Ἁγίου, διότι τό τόλμημα αὐτό εἶναι ἔργον μόνον δεινῶν ρητόρων.

Ἀμέσως μετά τήν ὁσίαν κοίμησίν του ἀρχίζει μία ἀσυνήθης σύνθεσις ὑμνολογικῶν κειμένων. Συναξαριακά κείμενα, ἐγκώμια, πλῆθος κανόνων στούς ὀκτώ ἦχους κατ' ἀπομίμησιν τοῦ Θεοτοκαρίου. Πολλοί παρακλητικοί κανόνες, μεγαλυνάρια, ἰδιόμελα ὑπέροχα, ἱαμβικά ἐπιγράμματα μέ ὑψηλή ποιητική πνοή, συντεθειμένα ἀπό διακεκριμένους ὑμνογράφους, ὅπως τόν Παχώμιο Ρουσάνο, Θεοφάνην τοῦ 16ου αἰῶνος, Ἀνατόλιον, Ἀναστάσιον Γόρδιον, Χριστοφόρον, Ἰωσήφ, Ἅγιον Νικόδημον τόν Ἀγιορείτην. Καί ἡ παραγωγή συνεχίζεται εἰς τόν ἴδιον ρυθμόν μέχρι σήμερον.

Οἱ ἀλλεπάλληλες συνεχεῖς ἐκδόσεις τῆς ἱερᾶς του Ἀκολουθίας, δύο στό

Βουκουρέστι, στήν περιήρημη Μοσχόπολι τῆς Β. Ἡπείρου, στήν Βιέννη, στήν Βενετία, στήν Κωνσταντινούπολη, στήν Ἀθήνα, μαρτυροῦν τήν βαθεῖαν ἀνταπόκρισιν τοῦ Ἁγίου εἰς τόν λαόν, τήν τιμίν, τήν πηγαίαν ἀγάπην, τόν σεβασμόν πρός τό πάνσεπτον πρόσωπόν του καί τήν ἀκράδαντον πίστιν εἰς τήν ταχεῖαν ἐκπλήρωσιν τῶν αἰτημάτων του.

Ἡ ὑψηλή ἀγιότης τοῦ Ἁγίου Βησσαρίωνος ὠμίλησε βαθεῖα στήν καρδίαν τοῦ λαοῦ μας, πού τόν ἀγάπησε ὑπερβολικά, τόν πίστεψε ἀπόλυτα καί τόν ἀποδέχθηκε ὡς Ἅγιο, ἐνῶ ἀκόμη ζοῦσε. Πάμπολλες παραδόσεις, πού ἐγγίζουσι τήν περιοχί τοῦ θρύλου, ἔχουν φθάσει ζωντανές μέχρι τῶν ἡμερῶν μας. Τά ἐξάσια θαύματά του διά τῆς χαριτοβρύτου του Κάρας κηρύσσουσιν ἡ Θεσσαλία, ἡ Εὐρυτανία, ἡ Αἰτωλοακαρνανία, ἡ Λευκάδα, τό Μεγανήσι, ἡ Ἡπειρος, ἡ μακρυνή Μολδοβλαχία, τό Βουκουρέστι.

Ἡ ἔξοδος κάθε φορά τῆς Ἁγίας Κάρας ἀπό τήν Μονήν ἔμοιαζε περισσότερο μέ ἱεραποστολική ἐκστρατεία. Εἶναι γεμᾶτο τό ἀρχεῖο ἀπό συγκινητικά ἐγγράφα προσκλήσεων ἀπό ἐπισκόπους καί προέδρους κοινοτήτων ὄλων αὐτῶν τῶν περιοχῶν ἀλλά καί εὐχαριστίας τῶν κατοπιν διαίτην ταχεῖαν ἀνταπόκρισιν τοῦ Ἁγίου εἰς τά αἰτήματά τους, πού συνήθως ἦταν ἡ κατάπαυσι τῆς ἀνομβρίας, ἡ ἀπέλασι τοῦ σμίνους τῶν ἀκρίδων, πού ἐσίμεινε πείνα, ἡ ἀπαλλαγί ἀπό θανατηφόρες ἐπιδημίες, κυρίως τῆς φοβερᾶς πανώλους. Σέ ὄλες τίς περιπτώσεις ἡ ἐπέμβασις τοῦ Ἁγίου ἦταν ἄμεσος καί ἀποτελεσματικί.

Πάντοτε σχεδόν οἱ ὀμιλοῦντες διά τήν φωτεινή προσωπικότητα τοῦ Ἁγίου τονίζουσιν κυρίως τό πρωτοποριακόν ὄντως κοινωνικόν καί ἐθνικόν του ἔργον. Τά γεφύρια πού ἔστησε, τούς δρόμους πού διήνοιξε, τούς αἰχμαλώτους πού ἠλευθέρωσε.

Πράγματι εἰς τόν τομέα αὐτόν ἀνεδείχθη ἀπαραμίλλος καί ἀσυναγώνιστος. Ἀλλά δέν εἶναι μόνον αὐτό, πού τόν ἀνέδειξε Ἅγιο καί θαυματουργό. Δρόμους καί γεφύρια καί μάλιστα ὑπερσύγχρονα κατασκεύασαν καί ἄλλοι, ἀλλά «τό μνημόσυνον αὐτῶν μετ' ἤχου ἀπώλετο». Ἡ μνήμη τους χάθηκε ἀμέσως μέ πάταγο.

Ἡ κοινωνική δραστηριότητα ἔχει πάντοτε σχετικί ἀξία. Ἡ Βασιλειάδα τοῦ φωστῆρος τῆς Καισαρείας τῆς Καππαδοκίας δέν ὑπάρχει πλέον. Ἀλλά ὁ Μέγας Βασίλειος συνεχίζει νά σελαγίζῃ εἰς τό στερέωμα τῆς Ἁγίας μας Ἐκκλησίας καί νά ἀποτελεῖ τό κλέισμα καί τήν δόξαν τῆς, λόγῳ τῆς ἀγιότητος τῆς ζωῆς του.

Καί τά κοινωνικά ἔργα τοῦ Ἁγίου μας σήμερον ἔχουν μνημειακό χαρακτήρα. Ὁ Ἅγιος Βησσαρίων ὅμως ἐξακολουθεῖ νά ζῆ εἰς τās καρδίας μας, νά εἶναι ὁ φιλόστοργος πατήρ, ὁ προστάτης, ὁ ὁδηγός μας, ὁ συναντιλήπτωρ εἰς τās θλί-

ψεις μας, ὁ θερμός πρὸς τὸν Θεὸν πρεσβευτὴς μας, διότι εἶναι Ἅγιος.

Ἄντέγραψε μὲ πιστότητα, ὅλας τὰς ἐκφάνσεις τῆς ζωῆς τοῦ Κυρίου, εἰς τὴν ἀποστολὴν· «ὅτι ὁ Πατὴρ μὲ ἀπέσταλκε». Τὴν ἀκτιμοσύνην· «οὐκ εἶχε ποῦ τὴν κεφαλὴν κλῖναι». Εἰς τὴν ὑπακοήν· «γενόμενος ὑπὶ κκοος μέχρι θανάτου». Εἰς τὴν ἀγνότητα καὶ παρθενίαν, εἰς τὴν ἀσκησιν, τὴν νηστείαν, τὴν προσευχὴν, καὶ ἔφθασεν εἰς τὴν περιπόθητον διακίρυξιν τοῦ Ἀποστόλου Παύλου· «Ζῶ δέ οὐκέτι ἐγώ, ζῆ δέ ἐν ἐμοί Χριστός».

Ὅλοι ἀνεξαρέτως οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας, ἦσαν πρῶτον Ἅγιοι, πρῶτον ἀσκηταί, πρῶτον ὀρῶντες τὸν Θεὸν καὶ ἔπειτα οἱ πρωτοπόροι κοινωνικοὶ ἐργάται. Τὸ δεύτερον εἶναι φυσικὸν ἐπακόλουθον τοῦ πρώτου. Εἶναι ἐκχύλισμα τῆς ἀγιότητος, εἶναι ἡ ἀκτινοβολία τοῦ καταυγάζοντος τὴν καρδίαν ἀγίου φωτός.

Ὡστε ἡ ὑψηλὴ ἀγιότης τοῦ Ἁγίου Βησσαρίωνος ἐπέφερε τὴν πλούσιαν καρποφορίαν τῶν κοινωνικῶν δραστηριοτήτων του.

Ἡ ἀδιάλειπτος νοερά προσευχὴ του ἐφώτιζε τὸν νοῦν του, ἐθέρμαινε τὴν καρδίαν του, εὐωδίαζε τὸ στόμα του, κινουσε τὰ ἅγια χέρια του, διὰ νὰ πράττη τὸ θέλημα τοῦ οὐρανοῦ Πατρὸς.

Ἡ ἀπέραντος ἀγάπη του ἦταν ὁ ἰσχυρὸς μαγνήτης πού ἀιχμαλώτιζε τίς καρδιές καὶ τίς ὡδηγοῦσε εἰς τὸν Χριστόν. Αὐτὴ ἦτο ἡ πειθὴ του, ἡ γλωσσομάθειά του, οἱ μεγάλοι τίτλοι, τὰ πτυχία του.

Ἐναρμόνιζε σέ ἀπόλυτο βαθμὸ τὸν λόγο του μὲ τὴν πράξιν. Ἐδίδασκε ταπεινοφροσύνη καὶ ἦταν ὁ ἴδιος τέλειον πρότυπὸν τῆς. Ὁμιλοῦσε διὰ προσευχὴν καὶ οὐδέποτε διέκοψε τὴν θεϊαν ἐργασίαν τῆς. Προέτρεπε διὰ ἔλεημοσύνη καὶ ἦταν ἐκεῖνος πού πρῶτος τὴν ἀσκοῦσε.

Ἐδίδασκε τὰς ἀγίας ἀρετὰς τῆς πίστεως, τῆς ἀνεξικακίας, τῆς ὑπομονῆς εἰς τὰς θλίψεις καὶ ἦταν ὁ ἴδιος ἡ ἔμπρακτος ἀρετὴ καὶ ἐξέπεμπε ὁ ἴδιος τὸ δυνατόν ἄρωμά τῆς.

Μὲ τὰ θεία αὐτὰ ἀριστεύματα καταξιώθηκε στὴν συνειδήσει τοῦ λαοῦ ὡς μέγας καὶ θαυματουργὸς «τὴν κλῖσιν ἐξ ἔργων κομισάμενος». Αὐτὴν τὴν ἀλίθεια διατυπώνει μὲ ἔμφασι σ' ἓνα ἐπίγραμμα τοῦ Ἱερομόναχος Μεθόδιος, γραμματεῦς τοῦ Νεοφύτου Λαρίσης, ἀνεπιου τοῦ Ἁγίου, κάτω ἀπὸ τὴν ὑπέροχη προσωπογραφία του στό Καθολικὸ τῆς Μονῆς.

«Μέγιστος εἶς ἦν ἐν θύταις Βησσαρίων

Ἐκκλησίαν ἴθινε τὴν Λαρισέων

θείοις ἀριστεύμασι οἷα φωσφόρος...».

Μεταξὺ τῶν Ἁγίων Ἀρχιερέων τοῦ Χριστοῦ, μέγιστος, ἓνας ἦτο, μοναδικός,

ἀνεπανάληπτος, ὁ Ἅγιος Βησσαρίων, τοῦ ὁποίου εἶθε οἱ ἅγιες πρεσβεῖες του νά αὐξήσουν καί τήν ἰδικήν μας πρὸς τόν Χριστόν ἀγάπην, νά τονώσουν τήν εἰς Αὐτόν πίστιν, νά μᾶς ὀδηγήσουν εἰς τήν ὁδόν τῆς εἰλικρινοῦς μετανοίας μας καί νά μᾶς ἀξιώσουν νά ἀναδειχθοῦμε μμηταί τῶν θεοειδῶν ἀρετῶν του.

Αὐτὴν τήν εὐχὴν ἰδιατέρως τονίζει ὁ Ἅγιος Νικόδημος ὁ Ἀγιορείτης, πού συνέγραψε τόν ἐκτενῆ βίον τοῦ Ἁγίου. «Εἶναι ὠφελιμώτερος εἰς ἡμᾶς ὁ βίος τοῦ Ἁγίου Βησσαρίωνος, διατί ὁ Ἅγιος οὗτος δέν ἐστάθη κανένας ξένος οὔτε ἀπό κανέναν μακρυνόν τόπον, ὅπου νά μὴν τόν ἠξεύρωμεν. Ἀλλά εἶναι ἰδικός μας συμπατριώτης καί πνευματικός Πατήρ, γέννημα καί θρέμμα τούτου τοῦ ἰδικοῦ μας τόπου καί μέ τούς ἰδίους ὀφθαλμούς μας βλέπομεν καί μέ τά ἴδια μας τά χέρια ψηλαφοῦμεν καί κατοικοῦμεν καί ἀπολαμβάνομεν τά ἔργα τῶν χειρῶν του. Ὅθεν καί, ὅταν ἀκούωμεν τήν ἔνθεον πολιτείαν του, ἀκόλουθον εἶναι νά παρακινώμεθα περισσότερο εἰς τήν μίμῃσιν τῶν θεαρέστων κατορθωμάτων του καί πράξεων λέγοντες ἔτσι εἰς τόν ἑαυτόν μας. Ἐάν ὁ Ἅγιος Βησσαρίων εἶναι ὁ πνευματικός μας Πατήρ καί τίποτε δέν ἐμποδίσθη ἀπό τόν τόπον εἰς τό νά κάμῃ τὰς ἐντολάς τοῦ Κυρίου καί νά γένη Ἅγιος, διατί ἡμεῖς οἱ συμπατριῶται του καί τά τέκνα τά ἰδικά του νά προφασισζόμεθα, πῶς ὁ τόπος οὗτος μᾶς γίνεται ἐμπόδιον εἰς τήν ἀρετήν; Διατί νά μὴ μμηθῶμεν καί ἡμεῖς ὅσο τό δυνατόν τόν ἰδικόν μας Ἅγιον καί ν' ἀκολουθήσωμεν τήν ἐνάρετον αὐτοῦ πολιτείαν;». Ἀμὴν.